

TALVISOTA KUHMOSSA

SISSIPALJOONA 5 SOTAPÄIVÄKIRJA KUHMON RINTAMALTA

(HEIMOPATALJOONA)

Alkuperäisestä sotapäiväkirjasta luettavaan muotoon muokannut Matti Halonen
2014

Sissipataljoona 5 sotapäiväkirja Kuhmon rintamalta

Perustamispaikalla Kemissä

24.1.1940	18.00	Sää: -11 astetta puolipilvistä.
	19.30	Sissipataljoona 5 (SissiP. 5) lähti hiihtomarssille. Marssijärjestys: 1.SissiK, 2.SissiK, Pataljoonan esikunta, Pion. Os. ja 3.SissiK. Hiihto oli vaikealaista jäisellä tiellä.
	21.30	Pataljoona saapui Ajoksen saarelle kuljettuaan noin 8 km noin kahdessa. Paikalla majoituttiin telttoihin.
25.1.1940	06.00	Sää: - 19 astetta, selkeää.
	09.00	Noin tunnin kestänyt taisteluharjoitus. Harjoituksen jälkeen pataljoona lähti hiihtäen majoituspaikkaansa.
4.2.1940		Komppanioiden marssivalmiustarkastus.
	08.00-09.20	1.SissiK
	09.30-11.00	2.SissiK
	12.00-13.30	3.SissiK
	15.30	Sotilasvalan anto Kemin kirkossa Sissipataljoonan upseereilta, aliupseereilta sekä miehistöltä. Vastaanoton suoritti Suojeluskuntaupseeri, tuomari H Brothenius.
5.2.1940	15.30	Pataljoonan komentaja, Majuri Hämäläinen tarkasti Esikuntakomppanian
	.	
6.2.1940	17.00	Sää: - 10 astetta, pilvinen, heikkoa lumisadetta. SissiP 5 oli kuormausvalmiina sotilaslaiturilla.
	17.15	Kuormaus alkoi. Kuormaus oli vaikeaa lyhyen laiturin vuoksi. Lisävaunujen hankinta oli käynnissä.
	21.00	Kuormaus valmiina.
	22.00	Juna lähti Kemin asemalta. Junassa oli 36 tavaravaunua ja yksi henkilöiden kuljettamiseen tarkoitettu vaunu. Viestiosasto järjesti puhelinyhteyden veturiin, henkilöstön vaunuun ja it-vaunuun. Junan suuntana Oulu.
7.2.1940	11.00	Ylivieska. Pataljoonan ruokailu. Hernekeitto.
	17.00	Kiuruvesi
	19.00	Iisalmi
	23.40	Kajaani

Pataljoona Suomussalmelle

8.2.1940	04.00	Hyrnsalmi. Suoritettiin junan purkaminen, jonka jälkeen siirryttiin Hyrnsalmen kirkonkylästä noin 3 km Suomussalmelle johtavan maantien varteen. Pataljoona leiriytyi paikalle päivän ajaksi.
	15.00	Pataljoona siirtyi autoilla Raatteen tielle, Likoharjun maastoon.
9.2.1940 mah-	08.00	Osasto Karilta tuli puhelin ilmoitus kahden komppanian valmistautumisesta dollista toimintaa varten.
	12.00	Edellisen käskyn peruutus. Apua ei tarvita.
	23.00	Pataljoona sai käskyn Os. Karilta.
10.2.1940	08.30	Komppanian päälliköt suulliseen käskyn jakoon.
	08.30	Tiedustelupartio lähti Jänisahon – Heinäjärven – Haapalan ja Hallanlammen suunnalle.
	16.00	Asetettiin kolmannesta komppaniasta kenttävartio Hallanlammesta 300 metriä itään.
	16.00	Partio Kuutti lähti tiedustelemaan Syvän - Aulan suunnalle. Partio ei havainnut mitään erikoista.
	16.30	Klo 08.30 lähtenyt partio palasi. Ei havainnut mitään erikoista.
11.2.1940	06.30	Sää: -7 astetta, pilvinen.
	06.00	Partio Laitinen kenttävartiosta lähti valtakunnan rajan taakse.
	11.00	Partio Kuutti palasi. Ei erikoista.
	17.00	Partio Laitinen palasi rajan takaa. Partio kävi purolla, joka on Survijärven ja Kruglojejärven välissä. Vihollisesta ei mitään tietoja.
	17.00	3.K lähetti partion, 1+2 edellisen partion suunnalle.
12.2.1940	08.00	Sää: - 15 astetta, pilvinen.
	12.20	Os. Karista käsky hälytysvalmiudesta, pataljoonan mahdollista siirtoa varten muualle.
	16.00	Koko pataljoona oli kuormausvalmiina ja aloitti siirtymisen kuoma-autoihin, paitsi kenttävartiosta oleva joukkue Mytty ja partio, 2+8 kolmannesta komppaniasta, jotka jäivät Raatteeseen. Autoja oli 20 kuoma-autoa ja 8 linja-autoa.

Siirto Kuhmon rintamalle

- 19.00 Ensimmäiset linja-autot lähtivät liikkeelle.
- 21.30 Viimeiset autot lähtivät liikkeelle. Suuntana Hyrynsalmi – Ristijärvi – Sotkamo-Kuhmo. Kuormasto jäi kokonaisuudessaan Raatteeseen.
- 13.2.1940 03.00 Alkupään joukot alkoivat saapua Kuhmoon. Matka oli hyvin rasittava ja vaikea. Tuntui olevan puutteita kuljetuksen järjestelyissä. Kapeilla teillä annettiin myös tilaa vastakkaiseen suuntaan meneville ajoneuvoille. Tämä aiheutti tienpuoleen suistumisia ym. Osa autoista ja tavaroista jäi näin ollen Kuhmon kirkonkylän ja Rajavaaran välisen maantien varteen. Kova pakkaneen, noin 35-40 astetta, aiheutti sen, että miehet olivat kylmästä kankeita perille saavuttaessa. Tavarat menivät myös sekaisin ja leirytympaikkakin oli tuntematon. Nämä seikat aiheuttivat toiminnalle suurta haittaa. Miehetkään eivät saaneet omia varusteitaan eivätkä suksiaan.
- 07.20 Saapuivat viimeiset autot perille.
- 08.30 Piti yhden komppanian olla valmiina hyökkäykseen Pirttijärven pohjoispuolelle. Käsky peruutettiin.
- 14.00 Tuli ilmoitus vihollisen komppanian liikehtimisestä Kesselin suunnalla. Paikalle lähetettiin kaksi joukkuetta, joidenka tehtävänä on tuhota vihollinen. (3.K.)
- 20.00 Rykmentin esikunnasta ilmoitettiin, että vihollisen pataljoona on kuormastoinen Kesselin suunnalla. (Dolinin hiihtoprikaati). Koko pataljoona oli valmiina siirtymään hyökkäykseen Kesselin maastoon.
- 21.00 Edellinen käsky peruutettiin. ”Jokerista”(JR 27 Mäkinieniemi) ilmoitettiin, että vihollinen on tuhottu.
- 22.00 Laitisen joukkue lähti kapteeni Kekkonen käyttöön Mäntyvaaraan.
- 22.20 Hallavuoren joukkue lähti Kesseliin tarkoituksella perustaa kenttävartio Kesseliin, josta sen on otettava yhteys ”Jokeriin”(Mäkinieemeen). Joukkue joutui lopulta kokonaan Mäkinieimen joukkojen alaisuuteen Kälkäsen järven taisteluihin aivan erilleen oman pataljoonan joukoista.
- 22.45 Rykmentin käsky toisen komppanian asettamisesta Pirttijärven pohjoispuolen pudistamista varten. Komppanian päällikön ja joukkueiden johtajien oli mentävä 14.2.1940 klo 03.30 rykmentin komentopaikalle lähempiä määräyksiä saamaan.
- 23.00 Tuotiin yksi vihollisvanki 34. Hiihtopataljoonasta.
- 14.2.1940 04.00 Toinen komppania lähti suorittamaan annettua tehtävää.
- 05.00 Lähetettiin partio Kesseliin.

- 05.20 Adjutantti Immel lähti kahden lähetin kanssa Kesseliin jossa ei ollut saatu mitään tietoja kolmannesta komppaniasta.
- 07.00 Adjutantti palasi saatuaan tiedon, että kolmas komppania on Kesselin länsipuolella kosketuksissa vihollisen kanssa.
- 07.20 Lähetettiin partio puhdistamaan maantienvarsi Rajavaaran ja Kesselin väliltä vetäytyvistä ”ryssistä”.
- 09.00 Sotamies Harju 1.K:sta toi kaksi vankia, molemmat 13.Hiihtopataljoonasta. (Vapaaehtoinen hiihtopataljoona).
- 14.30 Partio 3.K:sta tarkasti maantien länsipuolen. Ei tavannut vihollisia.
- 15.00 Rykmentin esikunnasta ilmoitettiin, että 2.K on suorittanut tehtävänsä ja saavuttanut tavoitteena olleen Lehdon ja on nyt suorittamassa alueen pudistusta.
3.K on ollut myös koko päivän kosketuksessa vihollisen kanssa taistellen ja tappiota kärsien. Tappiot ovat kaksi kaatunutta ja kahdeksan haavoittunutta. Haavoittuneiden joukossa on muun muassa komppanian päällikkö Saastamoinen.
- 20.30 Ensimmäisestä komppaniasta lähetettiin ryhmä varmistamaan Kesselinjoen pohjoispuolella olevaa kenttävartioita
- 14.2.1940 Tappiot päivän kuluessa käydyissä taisteluissa olivat:

Kälkäsenjärven taistelussa, 1.K. Hallavon joukkueesta, kaatui yhdeksän miestä ja kolme haavoittui.
Kesselin taistelussa 2.K:sta kaatui kolme ja viisi haavoittui.
3.K:sta kaatui kaksi miestä ja kahdeksan haavoittui.
- 15.2.1940 05.00 Kesselistä saapui autokolona. Hallavon joukkue varmisti kolonnan kulkua.
- 07.00 Autokolonna yritti mennä takaisin Kälkäsenjärven suunnalle Kesselin kautta, mutta palasi kohta takaisin ja ilmoitti, että oma taisteluketju oli aivan maantien laidassa ja vihollinen tulitti sitä tielle, jotenka kolonna ei voinut jatkaa matkaansa Kesselin kautta.
- 12.30 Pataljoonan loppujoukot olivat valmiina lähtemään Kesseliin.
- 14.00 Lähtivät loput 1.K:sta ja 2.K:sta, viesti-, ja pioneeriosastosta Kesseliin. Vihollisen lentokoneet häiritsivät matkalla.
- 16.00 Kootut joukot järjestäytyivät vihollisen tuhoamista varten kapteeni Arposen johdolla. (Dolinin hiihto- prikaatin rippeet).
Koko seuraavan yön kestäneiden taistelujen jälkeen kokonaan korsuihin sijoittunut vihollinen oli tuhottu. Näin päättyi eri taisteluissa kolmen

vihollispataljoonan matka. 9, 13 ja 34 pataljoonat olivat vapaaehtoisia erikoisia hiihtopataljoonia, joissa oli runsaasti kommunisteja ja kandidaatteja sekä jäseniksi pyrkiviä. Pataljoonien tarkoituksena oli päästä auttamaan saarroksissa olevia joukkoja. Apu jäi antamatta.

- 15.2.1940 Tappiot: 2.K:sta kaatui yksi mies ja kaksi haavoittui.
- 16.2.1940 05.20 Rajavaarassa, Kesselintien varressa olleen konekivääriaseman eteen ilmaantui vihollisen irrallinen ryhmä. Paikalle hälytettiin kaikki leirillä olleet miehet, kokit, hevostmiehet ym. Kaksi vihollista kaatui.
- 08.30 Joukkoja alkoi saapua Kesselin leiriin. Vihollinen oli alueelta tuhottu. Hajanaisia, irrallisia pikku vihollisryhmiä hajaantui metsiin ja niitä harhaili lähiseudulla. Omat joukot tuhosivat niitä jopa aivan leirialueen ja rykmentin esikunnan läheisyydestä. Rajavaarassa, viimeisessä paikassa, tuhottiin yhdeksän vihollissotilasta käsittävä ryhmä. Kahakkaan osallistui viestiryhmä, josta yksi mies haavoittui lievästi.
- Päivän mittaan saapuivat joukot vähin erin leirille suorittaen samalla alueen puhdistamista.
- 17.2.1940 00.15 Rykmentti antoi käskyn ottaa vastaan Kiekinkosken linja klo 06.00, asettamalla sinne yhden kiväärikomppanian.
- 00.30 Edellisen peruutus. Uusi käskytytys. Kaksi kiväärikomppaniaa siirtyy Kiekinkoskelle, missä ilmoittautuu klo 03.00 kapteeni Hirvoselle. Sinne meni ensimmäinen ja toinen komppania.
- 17.30 Viestiosasto siirtyi Mäntyvaaraan.
- 18.00 Kolmas komppania ja pioneerosasto siirtyivät Mäntyvaaraan.
- 20.00 Esikunta siirtyi Mäntyvaaraan, jolloin koko pataljoona oli koossa Mäntyvaaran maastossa.
Pataljoonan komentaja, majuri Hämäläinen määrättiin 9.Divisioonan käskyllä hoitamaan toistaiseksi JR 65 komentajan tehtäviä. Pataljoona jäi kapteeni Hirvosen osaston alaisuuteen.
Suunniteltu hyökkäys siirtyi vuorokautta myöhemmäksi.
- 18.2.1940 08.00 Komppaniat olivat varmistustehtävissä ja osittain levossa.
- 19.00 Käskynjako. (Katso käskyä). Sissipataljoona 5 osallistui hyökkäykseen, kolmas komppania kokonaan ja toisesta komppaniasta joukkue sekä pioneerosasto. Ensimmäinen komppania lähetti joukkueen (Benget) Kusionvaaraan varmistamaan sillä aluetta ja partioimaan sillä suunnalla.
- Säätila tuulinen
- Vihollisen lentotoiminta oli vilkasta.

- 19.2.1940 03.00 Joukot alkoivat ryhmittyä taistelua varten. (Kiekinniemelle).
- 06.30 Alkoi taistelu. Kranaatinheittimet tulittivat vihollisen korsuja.
- 07.30 Tuli ilmoitus Kusionvaarasta, siellä ei ole mitään erikoista havaittu.
- 07.30 Joukkomme saavutti vihollisen ensimmäiset asemat Haikolassa. (Kiekinniemi).
- 10.00 Päästiin jo korsuille, mutta kun käsikranaatit loppuivat, niin niiden valtaamista ei tullut mitään.
Osasto Leskiseltä tuli lähetti tuoden tiedon, että maasto Lehdon luona ja Saapasniemessä on vapaa vihollisista klo 07.20. Vihollinen on varustelluissa asemissaan paikoillaan Kiekinniemessä, eikä ole irtaantunut asemistaan. Joukkue jatkaa tehtävän suorittamista.
Kusionvaarasta tuli ilmoitus, että kaksi syvää latua johtaa idästä länteen. Oma partiomme seuraa vihollisen aikeita.
- 12.00 Sää: - 18 astetta, ylhäällä ohut pilvikerros.

Hyökkäys on osittain pysähtynyt. Vihollisen lentotoiminta on ollut vilkasta koko päivän.
- 13.20 Ilmoitus Kusionvaarasta, että noin 2 km siitä etelään on vihollinen tulossa kohti Kusionvaaraa etelän suunnasta. Partiot ovat edessä. Kusiovaaran varmistusjoukkue on saanut määräyksen ottaa kosketuksen viholliseen ja tuhota se. "Jokerin", JR 27 taholta on kosketus viholliseen.
- 13.45 Palasi Laakunjärvellä käynyt partio. Siellä ei ole äskettäin havaittu mitään erikoista.
- 14.05 Kersantti Rissasen partio saapui Hukkajokivarrelta, missä eivät olleet havainneet mitään erikoista. Toinen partio on varmistamassa sillä suunnalla.
- 14.10 Ilmoitus, että "Jokeri" on kosketuksessa viholliseen Kusionvaaran eteläpuolella. "Ryssiä" on muutama joukkue, joista osa perääntyy Kusionvaaraa kohti, missä joukkue Benget on valmiina tuhoamaan sinne perääntyvän osaston.
- 14.30 Käsky uuden hyökkäyksen aloittamisesta.
- 15.30 Ilmoitus "Jokerista". Kusionvaaran ohi on mennyt vihollisosasto Kiekinjoen mutkan suuntaan.
Kusionvaarasta myös ilmoitettiin. Sen eteläpuolella on vihollisen osasto. Kersantti Moilanen joukkoineen lähti Kusionvaaran suunnalle ottamaan selvää vihollisosastoista ja varmistamaan Kusionvaaran – Kiekinjoen puolelta. Viholliset ovat aivan valkoisissa lumipuvuissa.
- 16.10 Ilmoitus Lehdosta (2.K). Hukkajoelle lähetetty varmistusryhmä saapui komppaniaan ja ilmoitti Hukkajoen suunnalla olevan noin joukkueen suuruinen vihollisosasto. Ryhmä käskettiin heti menemään takaisin osasto Leskisen luo asiasta ilmoittamaan.
- 16.45 Kapteeni Kekkonen ilmoitti, että eteenpäin meno vaatii suuria uhrauksia.

- 17.00 Käskey rykmentistä: Hyökkäys keskeytettävä. Vihollinen pidetään saarroksissa asettamalla sopiviin paikkoihin taisteluvartioidet. Pohjoispuolelle Pirttijärveä asetetaan yksi joukkue. Luutnantti Rainion komppania jää aseisiin Kiekinkoskelle, samoin yksi konekivääri. Toinen konekivääri ensimmäiselle, Eonsuun komppanialle, kolmas komppania siirtyy ruokailun jälkeen Kesseliin.
- Vänrikki Leskisen joukkue on taistelussa Hukkajoelta tulevan vihollisosaston kanssa. Pimeän takia ei vihollisen vahvuudesta saada selkoa. Samoin omien asemien pitäminen on epävarmaa. Joukkue on saanut käskyn vihollisen tuhoamisesta.
- 20.00 Tuli alikersantti Saravalta Kiekinkosken pohjoispuolelta komentopaikalle ja ilmoitti vihollisosaston saartaneen hänen ryhmänsä, minkä jälkeen hän miehineen murtautui läpi ja palasi komentopaikalle. Vihollisia oli ainakin joukkue.
- 20.45 Kapteeni Hirvonen sai määräyksen siirtyä muualle ja hänen tilalleen määrättiin kapteeni Kekkonen.
- 21.00 Pioneeriosasto + radiomiehet muodostivat varmistusjoukkueen Riihijärvelle mistä partioivat Linnavaaraan etelässä ja Mäntyvaaraan pohjoisessa.
- 20.2.1940 06.00 Pioneerit ja radiomiehet lähtivät Riihijärvelle.
- 07.00 Esikunta siirtyi Mäntyvaaran länsipuoliseen maastoon. Komppaniat ovat entisissä varmistustehtävissä. Vihollisen lentotoiminta on hyvin vilkasta.
- 21.2.1940 Sää: pilvinen ja lumisadetta.
- Vihollisen lentotoimintaa ei ollut.
- Joukkue Särkkä 3.K:sta siirrettiin etelään Riihivaaraan. Toiset joukot ovat entisillä paikoillaan, entisissä tehtävissään. Ei mitään erikoista.
- 22.2.1940 04.00 Saapui kapteeni Kuustio kapteeni kekkonen tilalle. Komppaniat ovat entisillä paikoillaan.
- 23.2.1940 Kiekinniemen pohjoispuolella yöllä ollut partio tuhosi kuusi hevosta ja kaksikymmentä miestä käsittävän vihollisen kuormaston Hamaran ja Heinävaaran väliseen maastoon.
- Joukkue Benget partio Vasamalammen Maaselänjoen suunnalla. Hamara – Heinävaaran suunnalla ollut partio, jonka tehtävänä oli tutkia yöllä tapahtuneen kahakan tuloksia, tuhosi vielä 14 vihollista. Omia miehiä kaatui yksi ja toinen haavoittui.
- 19.00 Osasto Moilanen siirtyi Mäntyvaaraan Pirttijärven pohjoispuolelta.
- 24.2.1940 07.00 Partio Kuutti (2.K) tapasi tiellä, Heinävaara v:stä pohjoiseen, yhden hevosen ja 26 miestä käsittävän vihollisosaston, joka oli tulossa idästä lännen suuntaan. Partio tulitti osastoa, mutta ei tiennyt tuloksista, koska sen oli irtaannuttava äkkiä paikalta.

- 12.00 Linnavaaraan mennyt partio sai yhteyden Riihijärveltä tulleen partion kanssa. Partio ei havainnut matkallaan mitään erikoista.
- 15.00 Osasto Moilasen partio lähti Hukkajärven itäpäästä alkavalle vihollisen huoltotielle.
- 22.00 Heinävaaran tienoilla tuhottiin maantiellä kulkenut vihollisen kahdeksan hevosta käsittänyt kuormasto, joka ajoi miinoihin.
- 25.2.1940 09.00 Osasto Moilanen palasi takaisin Hukkajärven itäpäähän tekemältään partio-
retkeltä, vaikka sen olisi pitänyt olla siellä pari vuorokautta. Partio ei
havainnut mitään liikettä vihollisen huoltotiellä. Partio miinoitti tien varren.
- 15.00 Linnavaarassa käynyt partio saapui ja ilmoitti saaneensa yhteyden Riihijärven
partioon. Myös hiihtolatu Riihijärvelle saakka oli koskematon.
- Hamaravaaran suunnalla käynyt vänrikki Laitisen partio totesi edellisen illan
tuhon siellä olleen aivan täydellisen. Miinat siellä olivat kaikki räjähtäneet ja
ruumiin osia roikkui puhelinpylväissä ja langoilla. Samalla matkalla partio
kohtasi noin 40 miestä käsittävän vihollisosaston, josta tuhottiin kaksi hevosta
ja noin 20 miestä. Partio oli pakotettu vetäytymään paikalta jouduttuaan
yllätetyksi ja saartamaksi hiihtävän vihollisosaston toimesta.
- 26.2.1940 Sää: kirkas. Vihollisen lentotoiminta oli vähäisempää kuin aikaisemmin.
- Vakinaiset partiot lähetettiin Linnavaaraan, Hiisijärvelle sekä Hukkajärvelle. Eivät
havainneet tavallisuudesta poikkeavaa. Kusionvaaran suunnalla, Rutkunpuron
eteläpuolella oli 20 miehen vihollisosasto on hiihtänyt ympyrää ja jatkanut
sitten matkaansa etelän suuntaan.
Kiekinniemen pohjoispuolelle lähetetty partio tapasi kahdeksan ”ryssää”
nuotiolla joista kuusi tuhottiin.
- 27.2.1940 08.00 Sää: pilvinen ja tuulinen sekä pientä lumisadetta.
- Varsinaiset partiot suorittivat tehtävänsä. partiot eivät havainneet mitään eri-
koista.
- 12.00 Kusionvaarasta ilmoitti vänrikki Benget, että edellisenä päivänä havaittu
vihollispartio hiihti Kaurosenpuron pu:n suuntaa ja että noin 200 metrin
päässä edellisestä paikasta kaarsi idän suunasta toinen latu.
- 28.2.1940 08.00 Sää: pilvinen, leuto.
- 10.00 Riihijärveltä ilmoitettiin, että sieltä on yhteys Pohjoisen Mäntyvaaraan päivit-
tään sekä etelän suunnalle Linnavaaraan. Ei mitään erikoista.
- 18.00 Kersantti Moilasen partio palasi ja kertoi vihollisen huoltotielle asetettujen
miinojen räjähtäneen ja tuhonneen vihollisen kuormastoja.
Kersantti Saaren partio maantien suunnassa, kohtasi kaksi hevosta ja 40
vihollisotilasta. Partio tuhosi yhden hevosen ja Pirttiniemeen sijoitettu
konekivääri toisen.
Vihollisen lentotoiminta ei ollut koko päivän aikana.

- 29.2.1940 08.00 Sää: kirkas. Vihollisen lentokoneet olivat taas liikkeellä.
Partiot suorittivat tavanomaista partiointia. 2.K:n partiot Kiekinniemen pohjoispuolella.
- 11.00 Tuli ilmoitus rykmentin esikunnasta, että kapteeni Kuistio siirretään etelään ja uudeksi osasto komentajaksi määrättiin kapteeni Arponen.
- 1.3.1940 06.00 Sää: kirkas, - 15 astetta. Vihollisen lentotoiminta ei erikoisen vilkasta.
- 06.00 Majuri Hämäläinen ja uusi pataljoonan komentaja, kapteeni Arponen saapuivat pataljoonan komentopaikalle.
9.Divisioonan käskyn mukaan Sissipataljoona 5 ja Osasto Moilasesta muodostetaan Sissikomppania, jota johtaa 3.Komppanian päällikkö, reservin vänrikki Nikkilä.
Tehtäviinsä määrätty partiot ovat olleet liikkeellä, mutta eivät ole havainneet mitään erikoista.
- 2.3.1940 02.25 Sissikomppanian muodostamisesta annettu käsky peruutettiin. 9.Divisioonasta annettiin 2. Komppanialle määräys siirtyä Kesselin maastoon 3.Komppanian leirialueelle. Samoin myös komentopaikan on siirryttävä sinne. 2.K:sta jäi vänrikki Kuutti joukkoineen entisen komppanian tehtävää hoitamaan.
- 05.30 Lähtö Kesseliin.
Viestiosasto jäi entiselle paikalleen. Samoin kapteeni Arponen siirrettiin viesti osastoon. Ensimmäinen komppania jäi myös entiselle paikalleen.
Majuri Hämäläinen siirtyi JR 65 komentopaikalle, josta hän johti myös SP 5 toimintaa.
Päivän kuluessa ei mitään erikoista.
- 3.3.1940 06.30 Sää: pilvinen, pientä lumisadetta.
- 10.00 Lumisade tiheni, minkä vuoksi vihollisen lentotoiminta lakkasi.
- 13.45 Majuri Hämäläinen ilmoitti, että SP 5 joutuu "Ruudun" (Mäkinieki) käyttöön ja että toisen komppanian on oltava hälytysvalmiina.
- 18.30 Esikunta kuormastoineen lähti liikkeelle kohti uutta määräraikkaa Löytövaaraa. Samoin 2.K ja 3.K, paitsi joukkue Laitinen, joka jäi entiseen tehtäväänsä kenttävartioon.
Majuri Hämäläinen lähti jo edeltäpäin Löytövaaraan.
- 4.3.1940 01.00 Osasto saapui Löytövaaraan missä majoittui korsuihin, mutta osa miehistä sai viettää yönsä ulkona.
- 03.00 Aloitettiin siirtyminen hyökkäyslinjalle.
Ryhmitys: Vasemmalla komppania Segerstråle, 3.K, (Nikkilä), 7.K ja 8.K. Toisessa linjassa 2.K (Kilpi) Segerstrålen ja Nikkilän saumassa, komppania Vaaraniemi Nikkilän ja J.K:n saumaan.
2.K:n tehtävänä on varmistaa vasen sivusta. Noin 300 metriä huoltotietä saatiin kosketus viholliseen.
3.K (Nikkilä) saavutti vihollisen korsut ja tyhjensi neljä korsua. Segerstråle ja toiset komppaniamiehet eivät päässeet vihollisen korsuille. Hyökkäyksen edetessä

2.K. pikakivääriryhmä (Nygren) tuki hyökkäystä.

2.K:n miehet ampuivat erään vihollisluutnantin, jolla oli venäjänkielinen sissi-opas, joka käännös oli suomalaisesta sissioppaasta.

Hyökkäyksen tarkoitus saavutettiin, huolimatta siitä, että SP 5:n joukot olivat välillä joutua saarretuiksi. Vihollisen painostus maantielle heikkeni.

5.3.1940	06.00	Vihollisen harhauttamishyökkäys. Ryhmitys: Vasemmalla 2.K, oikealla Segerstråle. 3.K. varmisti 2.K:n Siirtyminen tapahtui huoltotiestä mäenrinnettä ylöspäin, tavoitteena vanhan huoltotien ja maantien välinen maasto, jossa oli tarkoituksena saarostava hyökkäys lännen suuntaan. Noin 100 metriä vanhasta huoltotiestä saatiin kosketus viholliseen. Samaan aikaan alkoi vihollisen painostus takana vasemmalla, jossa 3.K (Nikkilä) varmisti. Pienen laukausten vaihdon jälkeen saavutettiin vanha huoltotie. Tällöin kohdattiin voimakas vihollinen etuvasemmalla ja edessä, josta tuhottiin noin 100 vihollista. Toinen komppania sai sotasaaliina kaksi pienoiskranaatinheitintä. Vihollisella havaittiin olevan vasemmalla pikakivääripesäkkeitä. Saarron uhatessa joukot vedettiin takaisin. Tarkoitus, vihollisen painostuksen heikentämiseksi, saavutettiin maantien suunnalla.
6.3.1940	10.00	Yhteys Kylmäjärven pohjoispuolella majuri Kahvan asettaman partion kanssa.
	11.45	2.K. (Kilpi) hälytettiin varmistamaan kannas Silmälampi – Kylmäjärvi.
	12.40	2.K. siirrettiin vastaiskureserviksi pääpuolustuslinjalle Kärkäksen komppanian lohkolle. (Kylmäjärven etelärannalle). Vihollinen oli päässyt siellä päässyt murtautumaan läpi.
	15.00	Koko komppania (65) heitettiin uhanalaiselle paikalle ja ankaran taistelun jälkeen vihollinen työnnettiin takaisin ja saavutettiin entiset asemat takaisin. taistelun kestäessä vallattiin viholliselta neljä raskasta konekivääriä ja tuotettiin viholliselle 150 miehen tappiot. 1.K. saapui Kiekinkoskelta Löytövaaraan. Samoin vänrikki Kuutin ja Laitisen joukkueet. Näin tuli ensi kerran Kuhmoon saapunut pataljoona toimimaan yhtenä yksikkönä.
7.3.1940		Pataljoonalle jäi noin 300 metrin pituinen puolustuslohko, jossa komppaniat olivat vuorotellen etulinjan asemissa. Vihollisella oli kova kranaatti ja shrapnelli tuli, joka vaikutti sangen tuhoa tuottavalta. Haavoittumisia tuli suhteellisen paljon. Koko alueella oli vilkas vihollisen lentotoiminta, samoin tykistön tuli. Hallavuori haavoittui lievästi ja sai 14 vuorokauden loman, jonka yhteydessä hän sai tehtäväksi käydä Kemissä selostamassa tilannetta toimikunnalle. Omat kranaatinheitinimet olivat kovassa tulitoiminnassa.
8.3.1940	06.00	Sää: pilvinen, päivemmällä selkeämpää. Vänrikki Kuutti puolustamassa linjaa, vaihdon tapahduttua otti sen vänrikki Särkkä (3.K.). Vihollinen teki tuon tuostakin pienempiä rynnäköitä kranaattitulen tukemana, mutta tuloksettomasti. Asemat ovat ennallaan. Komentopaikan ja asemien välillä on vilkas lähettiyhteys.
	14.15	2.K. on hälytysvalmiina.

- 9.3.1940 Vilkasta lentotoimintaa ja tykistön tulta, johon oma tykistöemme myös vilkkaasti vastasi. Omalla lohkolta voimakasta kranaattitulta, joka aiheuttaa edelleen runsasta mieshukkaa. (Pääasiassa haavoittumisia).
3.K:n päällikkö vänrikki Särkkä kaatui. Sai täysosuman vihollisen kranaatista. Komppanian päälliköksi määrättiin vänrikki Laitio toisesta komppaniasta. Pataljoonalle määrättiin uusi rintamalohko, joka on edullisempi kuin edellinen.
- 18.40 "Humauksen" käsky SP 5:lle: Suunnitelman mukaisesti edelleenkin SP 5:stä, nykyisen komppanian (40 miestä), miehittää entisen lohkon Kylmäjärven eteläpuolelta.
Takana olevat komppaniat varustautuvat puolustustaisteluun Silmälampi – Kylmäjärvi kannakselle tekemällä raivauksia ja varustamalla tulipesäkkeitä sekä asekorsuja puolustusaseman taakse.
Olen huomannut SP 5:n tappiot ja lepotilanteet, mikä on sama kuin muissakin Löytövaaralla taistelevissa joukoissa.
"Humaus"
- 10.3.1940 04.00 Asemat otti vastaan 1.K. (Eonsuu).
Ilmatoiminta vähäisempää mutta vilkastui iltapäivällä.
- 16.20 Puhelinilmoitus, että vihollinen on alkanut murtautua rintamaan maantien suunnalla.
- 16.30 2.K:sta lähetettiin partio, 1+5, ottamaan selvää edellisestä.
- 17.30 Edellä mainittu partio palasi ja ilmoitti tilanteen olevan sillä suunnalla ennallaan.
- 11.3.1940 04.00 3.K. otti vastaan asemat.
- 07.00 Ilma hieman pilvinen.
- 11.00 Kirkastui ja aurinko paistoi.
Komppaniat ovat entisissä tehtävissään. Päivä oli jokseenkin rauhallinen.
- 12.3.1940 04.00 1.K. ja kaksi ryhmää 2.K:sta otti etulinjan asemat vastaan.
- 06.00 Sää: aamulla pilvinen, päivällä sää kirkastui.
Koko päivän oli tykistöammuntaa. Lentotoiminta oli myös vilkasta.
- 15.15 "Humauksen" ilmoitus ja käsky varustelutöiden lisäämisestä ja pioneeritarvikkeiden hankkimisesta.
- 16.00 Tilattiin pioneeritarvikkeita, hakkuja, lapiota, kirveitä, sahoja, piikkilankaa ym...
Asemat ovat ennallaan.
- 13.3.1940 02.00 "Humaus" ilmoitti pioneeritarvikkeiden saapumisesta "Silmään" noin parin tunnin kuluttua, seitsemän kuormaa.
- 03.00 "Silmä" ilmoitti pioneeritarvikkeiden saapuneen. 2.K:sta lähti asealiupseeri ja yksi mies "Silmään" vastaanottamaan ja opastamaan ne puolustuslinjalle sekä asettamaan ne ainakin kahteen paikkaan ilmasuojaan.

09.30	Puhelinsanoma "Ruudusta".
	Suomen ja Neuvostoliiton hallitusten välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti lopetetaan vihollisuudet 13.3.1940 klo 11.00. Tästä aikamäärästä lakkaa kaikenlainen taistelutoiminta ehdottomasti. Aseen käyttö on sallittu ainoastaan itsepuolustus tarkoituksessa. Vihollisen puolelta mahdollisesti lähetettävät neuvottelijat, joiden tunnusmerkinä on valkoinen lippu, on otettava vastaan ja ilmoitettava niistä "Ruutuun". Yksityiskohtaiset määräykset annetaan myöhemmin.
	"Koukku"
	Vastaanotti "Potti" klo 09.00. Antoi "Humaus".
24.00	Annettiin määräys asemien jättämisestä.
14.3.1940	06.00 Sää: pilvinen
	Varustelutöitä jatkettiin pääpuolustuslinjalla, Silmä – Kylmä – purolinjalla. Pataljoonan kuormasto, joka oli koko ajan Suomussalmen Raatteessa, saapui noin 17 km päähän Kuhmosta ja oli tulossa Kuhmoon.
15.3.1940	07.00 Sää: kirkas.
	10.00 Majuri Hämäläinen lähti Kajaaniin järjestämään pataljoonan pois siirtoa. Sijaiseksi jäi luutnantti Kilpi.
	Kuormasto saapui Kuhmoon, jossa se sijoitettiin toistaiseksi Merkun taloon.
	20.00 Majuri Hämäläinen palasi Kajaanista. Divisioonan esikunta ei laskenut häntä Kajaaniin.
16.3.1940	08.00 Sää: kova pakkanen – 38 astetta, kirkas.
	Pioneeriosasto Saapui Rajavaaraan Riihijärveltä. Varustelutöitä jatkettiin edelleen. Viholliset tulivat kokoamaan ja kaivamaan hautoja kaatuneilleen.
17.3.1940	08.00 Sää: kirkas
	Varustelutöitä yhä jatkettiin. "Ryssät" hautasivat kaatuneensa.
18.3.40	Alkoi alueen luovuttaminen. Vihollisen joukot siirtyivät vähitellen kohti valtakunnan rajaa.
19.3.1940	Varustelutöitä jatkettiin edelleen.
	22.25 Käsky pataljoonan siirtymisestä Kuhmon Merkkuun.
20.3.1940	06.00 Sää: pilvinen
	Pataljoona lähti Löytövaaran maastosta hiihtäen Kuhmoon.
	08.00 Pysähdys Rajavaarassa.

	12.00	Ruokailutauko Kotajärven tienhaaran tienoilla. Ruokana puuro.
	16.30	Pataljoona saapui Kuhmon Merkkuun, missä majoittui. Esikunta merkkuun, 1.K. noin 1,5 km Merkusta, 2 ja 3.K. Merkun vastapäätä joen toisella puolella oleviin taloihin. Marssi Löytövaarasta Kuhmoon, noin 54 km, suoritettiin olosuhteisiin nähden erikoisen nopeasti. (Autolla ajettu maantie). Illan aikana suurin osa miehistä pääsi saunaan.
21.3.1940	08.00	Sää: pilvinen, hieman lumisadetta joka myöhemmin vielä lisääntyi. Miehistö kävi saunassa ja järjesteli varusteitaan sekä puhdisti aseitaan. Joukkue Mytty saapui Kajaaniin missä yhtyi osasto Tirraseen.
22.3.1940	08.00	Sää: lumisadetta.
	10.45	Kenttäjumalanpalvelus, sotilaspastori Kumpulaisen pitämänä. Kaikki komppaniat olivat avoneliössä Merkun talon pihamaalla.
	15.00	Majuri Hämäläinen saapui Kajaanista Merkkuun. Esikunta siirtyi Kuhmon kirkonkylään.
	17.00	Tuli puhelinsanoma pataljoonan siirtymisestä Kajaaniin.
	18.00	Komppaniat alkoivat järjestellä kuormausta ja tavaroitaan matkaa varten.
23.3.1940	06.00	Sää: pilvinen, hienoa lumisadetta.
	09.00	Alkoi kuormaus autoihin Merkuun menevän tienhaaran molemmin puolin.
	10.00	Lähtö autoilla, yhdeksän miehistönkuljetus ja viisi kuoma-autoa.
	14.00	Tulo Kajaaniin. pataljoona majoitettiin Yhteislyseolle. Siellä oli suuri tilan-tilanahtaus, mutta luvassa oli lisähuoneiden saanti. Miehet kävivät saunassa.
24.3.1940	07.00	Sää: kirkas ja aurinkoinen. Ensimmäinen pääsiäispäivä jolloin miehillä oli vapaapäivä. V.AKE:n määräys osasto Tirrasen yhdistämisestä SP 5:een. pataljoona on suoraan AKE:n alainen.
25.3.1940		Järjestelytyötä.
26.3.1940		Järjestelytyöt jatkuvat.
27.3.1940	09.30	Sää: kirkas, - 18 astetta. V.AKE:n komentaja, kenraalimajuri V.E. Tuompo tarkasti Purolan kansakoulun pihalla SP 5:n ja siihen liitetyn osasto Tirrasen, sekä piti joukoille puheen, jossa kiitti pataljoonaa Kuhmon rintamalla osoitetusta urhoollisuudesta, huomauttaen, että Suomen sotilailla on vielä tärkeät tehtävät edessään.

- 28.3.1940 Osasto Tirranen yhdistettiin lopullisesti pataljoonaan ja sen johdosta suoritettiin koko pataljoonan uudelleen järjestäminen. Pataljoonaan muodostettiin neljä kiväärikomppaniaa ja esikuntakomppania.
- 29.3.1940 Osasto Kuismasta saapui 22 miestä, jotka määrättiin ensimmäiseen komppaniaan.
- 31.3.1940 Sotakoulukeskukseen, (RUK), komennettiin seitsemän miestä.
- 1.4.1940 Majuri Hämäläinen lähti lomalle. Luutnantti Tirranen määrättiin sijaiseksi.
- 2.4.1940 Sopimusajan päättymisen perusteella pataljoonasta vapautettiin 99 miestä, joille jaettiin vapauttamistodistukset ja sotilaspasstit. Luutnantti Tirranen piti puheen vapautuville huomauttaen nykytilanteen vaatimasta toiminnasta isänmaan hyväksi. Kaikille vapautuville tarjottiin kahvit.
- 4.4.1940 Kaikki sotasairaaloissa olevat poistettiin joukko-osaston kirjoista.
- 5.4.1940 Ylipäällikön käskystä kotiutettiin kaikki nostoväen I luokaan vuosina 1894, 95, 96, 97 syntyneet miehet. Lomia myönnetään 8 %.
- 6.4.1940 Ylipäällikön päiväkäskyssä N:o 38 on seuraava maininta:
... Lausun kiitokseni kaikkien niiden kansallisuuksien pojille, jotka lippujemme alla ovat valmistautuneet rintamillamme taisteluun. Kansalaisiamme valtameren takaa ja heimoveljiämme Kauko – Karjalasta kiitän sydämestäni.
- 8.4.1940 SK. upseeri H.B. Brothenius siirtyi pois pataljoonasta, kiitokset hänelle päiväkäskyssä N:o 41.
- 9.4.1940 Pataljoonan järjestelyissä suoritettiin seuraava muutos:
4.K. hajotettiin ja miehistö siirrettiin 2. ja 3. komppaniaan.
- 10.4.1940 Pataljoonan talousupseeri sotilavirkamies M. Hynninen vapautui ikänsä perustella palveluksesta. Talousupseeriksi määrättiin luutnantti Timonen. Valistusupseeriksi määrättiin vänrikki A. Kekki.
- 12.4.1940 Pataljoonan yhteyteen perustettiin os. HS jota johtamaan määrättiin vänrikki Aulis Jokula.
- 14.4.1940 Suoritettiin lavantauti rokotus.
- 16.4.1940 Vänrikki P. Immell vapautettiin adjutanttin tehtävistä ja vänrikki A. Kekki määrättiin hänen tilalleen uudeksi adjutantiksi.
- 18.4.1940 Sairastarkastus toimikunnan lausunnon perustella vapautettiin 12 miestä.

